

Život našich předků byl jednodušší a prostší než-li je náš život, který již je zmodernizován stoji, elektřinou, radiem, televízí, plynem a četnými novodobými dopravními prostředky. Vzdělávaním lidu se změnil i způsob našeho života. Mízi předků ráz naší vesnice, mízi průhy, ryby, mění se trávost bydeků, oděv, strava atd. Pokusím se jen v krátkosti zachytit pchájeící ráz vesnice a její ryby i obyčje v následujících státech pro budoucí paměťky:

Obydli: Naši předkové si stavěli většinou dřevěné obydlí. V dřívější době se staví jen z cihel, kamene, trámů (lisovaná směs) panelů a j. Však i u nás spatřujeme ještě tyto staré typy staveb. Obytné stavení čp. 8 je celí ze dřeva jen nahoru a vyuzává hlínu, také obytné stavení čp. 21, je dřevěné. (jen jedna místnost). Jednotlivé budovy státek byly stavěny tak, aby uzavíraly dvůr. Z hospodářských budov je v čp. 28 celodřevěná stodola kryta dřevy je jistě hodně stará. Tato kytiny již ne kvačících není jen v čp. 28 na stodle Ot. Elva a na stodle čp. 25. Vač. Klasáka. Celí hospodářství v čestě zahrady je hrazen plotem s plavěk (traláčky zvané) jen ještě málo dřevěným plotem. Střecha na obytném stavení sahala více do dvora a tvořila tak přístřešek pro „sápaši“ (chodník)

Taková zápaši jsou ještě hodně, sice již lépe vyložená a dleřděná než dřívě. Výrazné zápaši je u obecního domku čp. 8 (kde byl velký náhon kovářů), potom u Venerky v čp. 3, dále u Týpě Jos. čp. 2 a v řadě dalších čísel. Vstup do statku tvořily mosty. Dnes jsou již většinou opamena a změněna. Původní mosty s typickou klenbou jsou ještě v čp. 6 u V. Hruky a na statku J. Zikána čp. 19. Starý původní můžol je zachován u V. Cajthánla čp. 39 (je v nájmu od Fr. Macurky).

Hospodářský dvůr a nářadí: Ve vinařích se používalo toho samého nářadí jako v okolí po práci zemědělské i jiné. Dnes je to vše obhospodářováno společně a postupně se měnilo. Však jak to bylo dřívě měly stroje, elektřina a dlužstvo. Dalo se plukat a těch bylo kolik druhů mnoho jen místní přiměření pro zajímavost; pluky byly jednoduché a malé pro krávy a většinou záhon pro koně. Nejzávažnější byl pluk olivový, pak sakrák (tím se oralo jen z jedné strany brávy) na hřbety neb kola, pak obracák (který při dostal venk z práce ve vinařích a sestrojil ho Fr. Fouš míst. kovář.) Dále drožák a trojok na podvítání. Jiné nářadí se používalo brány, žezlo, rál, kultivátor, sečí stroj (1919) žací stroj (1920) samosázací (1933) voz, hnojník, závláha, kola atd. Z měšičích nářadí polního je to motyka, lopata, kumpáč, kosa, vidle, hrábě, cepy, kopač, křesťe, atd. Však práce se rychle postupem doby mění a mění i strojem práce nahrazuje elektřina, traktor, kombajn.

Hospodářská zvířata Choť se všírá v naší obci koní.

Dříve také krav a ovcí. Vinnice měli asi tak 20-23 párů koní srov pro všechny léta. Nyní se dělá jen 6 párů koní a slytek nahradila STS (traktorová stanice), která v naší vsi dělá 75% těžké polní práce.

Koně se dříve také používali k slavnostním jízdám, jako na křtiny na veselky atd. Choť byl drozí potěr. Krmě hověčích dobytek se chovali i krav neřivní, slepice, husa, kralík, kosa. Dříve byl zde veliký chov ovcí, nyní srov vymizel. (J.Z.D má asi 35 kusů ovcí). Také včeláři proti dřívějším dobám ubylo, nyní jsou včely jen v čp. 24 a čp. 11.

Čeledi: Choť hospodářství v naší obci byla poměrně velká.

byla tu srov vždy najímána pouze celoroční i sezóně. Větší hospodářství dříve když bylo více země práce mělo tyto síli stále, bráči a děvečka či služka. Ve větších statech měli služby dvě (v čp. 19 neb čp. 20. atd) jedna byla starší, měla na starosti poblížení dobytek a mladší byla při kuchyni.

Čed 70-80 lety byly také přijímány muchde i děti, kde nebylo vlastních a ty pásaly husy, byly husopasy, prodějí pásaly i dobytek. Také bráči byl někde málo a proto se přijímal i pohněk neb pacholek jak se tehdy říkalo. Měda těchto pomocníků byla různá, mnoho záleželo na charakteru sedláka ale muchdy i pomocníka či pomocnice (služky). Čeledi se měřila k novému roku, novou služku nastupovala do těch bráči. (6.1.) Dříve obce měřaly rozsáhlé pastviny, čili dráha, na kterých vypásal sloucho hospodářům dobytek. Dostával s každého kusu

čtvrťi olili. Na sv. Martina byla "skládka" či jak se
 také říkalo sejba pro olečnické pastýři. Hospodáři musili
 oliti v pytlích k rychtáři, proději k starostovi, který to
 pak předal pastýři či sluhovi. Skládala se ve kinačicích
 většinou - pšenice, žito, ječmen, oves, hrách a ječmeň.
 Olečnická sluha kromě pasení, choval i plemění kůňky a kance.
 Ve kinačicích byl od r. 1816 zachován ještě zlozvyk za
 který býval sluha odměňován. Vždy na štědrij večer chodil
 po ulici nosit a rytulnat rozemí páně. Tím to známým
 troublem slobáral každé ráno na náves ovce, kterou obna
 každý pustil a ty již přiběhly samy na náves do houfu.
 Velkým přeměškem mu byl pes, který je neustále hlídal.
 Když večer přiběhal domů na ves pes mu pomohl svou
 ovcí vstřídit do státek. Já ještě toto pamatuji možná
 takto se kinačicích páse od r. Sluha byl
 vždy v olečnickém domku čp. 10.

Ze života našeho lidu:

Dívce byla u nás jako všude v okolí
 ucta k rodičům. Děti poslušali, měli báseň a líbali jim
 uca. Když již tak není. Hlavní rodiny je otec, který lidé
 měškeré práce v hospodářství. Matka pečuje o domácnost a děti.
 Ucta k starší bývala přímě zachována a rodiče v tom sluchu
 své děti vychovávali již od útlého mládí zchariti starší.
 Páno se šlo po práci. V poledne i večer se před jídlem
 modlilo. V zimě v době polního klidu si hospodáři dělali

a opamnal potělné věci kůže, topírka, součásti k nozám a jiné. Ženy v zimních věcních většinou draly ječí, rašinaly pytle, šili košile a kapesníky a jiné potělné věci.

Jídlo bylo prostší než dnes a proved-
šinou z vlastních produktů, maslo, sýr, kvašen, atd.
Dříve se hodně račily polévky a jsou u nás pamětníci, kteří
vzpomínají polevkových snídaní a vypráví, že káva byla jen
v neděli a ještě se vědě. Stará nejnovější jídla vinnácká
jsou mizná a je jich málo. Mědě je pro zajímavost některé,
z nichž mnohé se dělají ještě dnes. Polévky byly různé nejnovější
kvašená - kachna - chlebová - okrop - zelňácká atd.
Z hlomučího jídla to byly „škubánky“ (kucmoch) koše hedvábná
(pohádka mládí se jí líkalo) koše nastarovaná. Zadělané byly
většinou ječí v buchty, placky, kavašky, kvestkové knedlíky atd.
O vánočních se v každém obydlí a rodině pekou „vánočky“
(melbě pletence) o masopustě šišky a kolíčky (masopustní
neděle a úterý) o velikonočních lochánky neb masance,
na velký pátek „jidáše s medem“. To má skoro každý kraj
i sem své jídla i své račiny. Proto velmi těžko zjistit
vše. Jota se naši předkové sdělili to si so snadno zjistíme
v dějinách včdyt na herousku byl středčeský kraj.

Jidi se stávali šatili a šili
v noši mali usnieče jiste jako usude jinde a jak
jim poměry jejich dovolali. Proto se o tomto nelze
okle šit.

Hry našich dětí:

Dříve sklápalo dětem jen málo času na hry a zábavu. Mnohá dítě již ve 12 letech mělo již své povinnosti neb i službu ve církvi. Často si čas na hru našly i při své práci. Jejich zaměstnáním bylo většinou pěstí, dobytek a husy. Však také na pastvě se projevval prarý dětský život se všemi radostmi a zábavou. Tam se také shromažďovaly ke svým hrám. U nás to bylo na jaře „misi mšky“ u háje na louce, „na ríšovice“ a jinde. To odvesení či poskávání dleli se přestěhovaly děti na pole. Z jejich her bylo tak nejčastější: „Mikš, co chceš“, „cile“, „na vyolávanou“ to se udělala žanka tam se polžil mléč a jeden vyolával.

Děti si daly jména jako třeba čich, němec, francouz atd. Věchui se sblouily nad pumlicem a vyolával pokračoval: „přijde na to francouz“, ten kdo měl toto jméno musel uchopit pumlic a některého tuřit než se rozutekly tuřil-li dobře a utřkal i on a házel rasášený, netuřil-li napsal mu vyolávoč k jménu čárku a po určitém počtu čárek upadl se hry.

Her bylo mnoho, hoši hráli špačka, otloukali přístaly, nebo na rojaky, shovárskou, honěnou, atd. Ua jaře se hráli šarle a kulicky u maříské kopličky neb „lukové kolo“. Děvčata ráda oblékala panenky a hrály si „na velké paní“. Dnešní mládež se již plně věnuje sportům, kopaná, hokej, lyže, brusle, sáňkovaní, jinkrou (tabletenis) volejbal (odlišeno.) atd. Nu mládež je mládež a ať se tedy vydráždí!!

Pověry a pranostky:

Misi našim lidem jsou stále udržovány pověry a pranostky, které nám mají přinést štěstí či smůlu, zdat či nedat a jiné. Vlastně staří lidé věřili těmto rukám a proum. Je jich mnoho a proto uvedu jen některé mírané u nás nevídané.

Ty které nás mají ochránit před nezutostí a neštěstím neb nám mají přinést štěstí:

Gočkáme-li šum se senem, potkáme-li kovářku, oblékneme-li oloučené košili (nebo jinou část oděvu) najdeme-li čtyřlístek žlutý to znamená vždy štěstí. Zolomna vyjit vždy pravu nohu, aly byt štěstí. Vyjdeme-li, nemáme se maceti toje smůla. Kaliti scadla je 7 let smůla. Poházená sůl neb sůz je nezutost. Pělkáme-li rajce či krcou přes cestu je smůla. Když vyletou žirky s kamenem, zabokhá křout v síni to přijde vždy host. Kdo se nesrouvá se schlebeu, (nesrouně kráží) nesrouvá se ani s lidmi. Kdo jí spálené pečivo je horký. Zmáme-li neb přeleje-li se šleuka rina či jiná jsou do roka křtiny. Vyje-li bláha pes, neb houba sýč, někdo na bláhu semie. Touřevší lidé přikládají také velký význam sním a po určité smy mají určité předpovědi.

Pranostky a úvodě

Na hromnice půl krajce a půl pie, Gosta markyta et hodila sy do žita a nata' Anna tako mala a s ním žala. Či seti olili se žiča: na rimu samaš na jaie sepaš. Havelo žito (16.x) mlamio oues (25.v.) co stoho bude potom mi puez. Studený mój v stobke ráj.

líma lily pole sílí. Na štědý měř jaká je noc se říká
 tuhá noc plná stodoly - světlá noc světlé (pádné) stodoly
 v kovárně sji jarní a v kovárně zimní. Do Jana křtětele (24.11)
 nechal jěmeme. Tak jejich ještě celá spousta.

O počasí:

Když jsou hodně mraveni lidé říst.

Když jsou hluhi na hřebenu stěch —

Když pes řekne stánu —

Když jde kovář skomina dolu —

Když je hle kolo okolo měsíce —

Když se opatí studna —

Plaví čmáanky do 3 dní —

Když jsou modré lesy (hlízko) —

Když pohlítnou hlízko vsi mámy lidé padat snít.

Večerní čmáanky je vlti

Žezurná mlha za 100 dní spadne (při)

Když při na žoze tělo při i o žm.

— na velký pátek žezurný rok (suchý) neb ohračeně.

— na Medarda při 40 dní (Medardno kape 40 dní kape.)

grota Anna chladna v rána.

Teplý podzim, tuhá zima.

sva Simona Judy je zima všudy (23.11.)

sva Zarlou po ledě na kámen po hlátě neb ohračeně.

Gramostiky i poučy se říjí i zavikají, tak jak se do
 naší vesnice dostávají nové ohračené přivodáním, žemilhou,
 do rána a jiných krajů

Ženy a zákeřnosti při různých nemocích:

Již v temném středověku nalézáme doklady o tom, že různé ženy se zabývaly zákeřným nemoci i jiných nětěstí. Církev prohlásila takové ženy za čarodějnice a kuplíčky a ostře proti nim vystupovala. Ženy usvědčené s tímto přestupkem byly dle tehdejších krutých zvyků upáleny na hranici. Však zvyk zákeřnosti se zachoval skoro až do našich časů. Ženy zákeřující nemoci, byly hlavně v místech, kde nebylo lékařů a do města daleko. Ale někde i lékař byl a řada lidí se raději uchýlnala k babě - mastičkáře. Když se jí léčení povedlo, tu se její sláva rozšířila po celém okolí. I v našem kraji byly takové ženy, které s Boží pomocí prováděly na pacientech svá umění. Zákeřování se věnovaly v různých případech, među jinými některé.

Proti všem nemocem:

Kříž olysčij: Na nemocném místě se udělá kříž a při tom se říká: "Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého - Amen. Ty neduho, jakého-koli pod jménem si, neublížej mému bližnímu žádné bolesti nepřisob žádné znamení nerostíš, tak jako neroste kámen od Syna svatého narození. Já tě zákeřním ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého k tomu mi pomáhaj Otce, Syna i Duch svatý - Amen."

Tak se zákeřovaly i jiné nemoci, jako lišej, uhramutí, Oulepti (ouchotiny) protuik, bradavice atd.

Tak podobně se léčili i jiné nemoci. efemeruž žloutenkou namočil mečou ve vlastní moči, a dal jí do kování. Za několik dní puž žloutenka zmizela.

Na všechny knácející rány byla rychle přiložena silná pomůcka, aniž bylo praná mýdlo očištěno. Na rány a otoky používali i čerstvý, teplý brávnec. (lejn knácy). Udělalo-li se někomu žení ano na oku, zmizí, když se mu někdo srovná srovnáním vyplije do oka.

Dle vyprávění se v naší vesnici také saikáralo a také tak léčilo. Ve Vinaticích saikárala bradavice, Anna Žikánová č. 16 a uměla udělat i uhrančnou vodu. Ta se dělala tak, že se vylislo na stěchu, na hřebeni se vytila a dole se chytala, to byla uhrančná voda, kterou se pak léčilo. Někdy to pomohlo jindy ne. Je jisté že tyto léčebky naší vesnice byly hodně oblíbené v tehdejší době. Dnes říme, že tyto na naši novou generaci neplatí. Vzdělání vytlačilo toto hludařství z našich vsí.

Pověry o dobytku

Pro hospodáře má velkou cenu zdravý dobytek. Dnesní hospodář si již myslí, že má činiti, aby mu ve chlévě stály zdravé kusy, že všech stran se mu dnes dostane odborné rady, nejlepší od světoznámých. Kterakli se mezi dobytek mákora je svědomitý hospodář pyšný na svůj chlév. Hně lívalo v minulých dobách. Co s nemocným dobytčím? To se volal buď knáč či struha neb saikárací

loila mastičkářka, jak bčili je škoda říkat. někdy se
 nechala pustit křivo i to pouklo, někdy pouklo náhoda.
 To bylo slány, když se to pouklo, když se nepouklo medlo
 se to na zlé duchy. Hospodář dobře vyčistil žlaby a vytěl
 je různými bylinami, které přinesl z lesa „předního dubna“.
 Mezi bylinami byly i lesní bobule, které si rostlouchl na
 kamení a uparil z nich líčání, jeví usypal do žlaby.
 Když nemoc přišla, našlo se různé koření do, které ho
 se pak přidávaly různé kočičky, neb věničky a žožho
 těla různé. Jindy zase musel hospodář dávat pozor na
 čarodějnou ženu, aby mu dobytek nečarovala, zvláště na
 velký veliký pátek, o filipjakubském dni, prvního máje
 a na štědý den. Tyto dni také nikomu nic nepůjčil, zvláště
 od zlého, aby mu to nečarovalo dobytek. Již koncem
 dubna položil každý hospodář před chlév a kolem kůže
 tu, aby tam nemohly zlé duchové, aby se popíchali
 a mřikli se a ženu a jeho stáji neublížili.

zotla:

Za dřívějších dnů jiných a dívka vstupují
 lehou v manželství. Postaví k tomu zletlost (18let) a púkar,
 že ženich nemá více jiné dívky zádrujeh pomnosti. Jinak
 tomu bylo před sto lety (150), kdy musel dostati poddání
 mloucí od nehnosti k snátku. Někde se muselo platit,
 když se ženil mimo paustní, neboť páu stánel voltučka
 a proto se musel vyplatit. Dříve byly jen církevní snátky,
 které se konaly většinou v kostele nevěstiny kolatary.

Ženích musel dostati před matebním obřadem věno, což bylo spečetěnou matební smlouvou. Dnes mohou být snatky církevní, ale nejsou uzavírány, proto i při církevní snatce musí být i občanský před úřadem (MNV.) bteuf má matební doklady. (kvůli do šlechty). Jinak stačí jen snatek občanský, církevní nemusí být.

Dříve se slavily hlučné snatky vlastně u samostatných matební. Několik dní před snatkou šel „Tlampač“ (dohraň) na veselku namířenou keci. Byl k tomu i maláriti obléčen. Hosté přinesly nevěstě dárky, bteuf nasýraly „pouze“. Dávaly muku, máslo, vejce, tvaroh, mléko, povidla, máslo a jiné. Vše se nesešlo v kuchtovských mísách a ~~šed~~ dřevo dělánech, aby měla nevěsta štěstí. Večer před matebním dnem, byli hosté již na hostině prostrání oslenným chlebem a roslkou. Při tom hrála muzika a tancilo se do rána. Od rána již se vše veselilo. Veselí matební trvalo 2-3 dni. Opil uci bylo věno nevěsty. Ženy jí snaly s hlavou věnčích a místo něho daly jí atlasový cepceš, to proto se jí přijímají mezi sebe jako vdovu. Účastníci snatky si nesly obnů výplušku (koláč, maso atd.) Výlohy při snatce byly suavné, často přesahovaly nevěstino věno. Chudý ženich si musel na snatce vypůjčit od šida, jenž potom dlouho splácel šent dluh. Dnes je veselka na vesnici jižte velkou událostí ve městě již méně. Kočáry, koně a lábry ustoupily autu.

Matuška:

Po noční plynul čas manželům a než se rok s rokem sešel čekali rodiný přírůstek. O nastávající mamince se říkalo, že čeká rodinu, lidé chovat, čeká se do brzo, je v jiném stam. O budoucím otci se říká, že spí v láčkovách, že houí lišku. Těhotná žena se chámila pohlédnout na metruku, aby se dítě nenarodilo mrtvé. Dítě, ktere se narodí v neděli je šťastné v životě. Rodiče nosily "do brzo" nejčastěji ráčnou slepicí s nudlem.

Křt:

Ke křtu je dítě obzvláště vyšívěné vyšíváním čepičku i kaláčky. Křtem lípá přílusný, dědeček či babička, neb ten po křtu dostane dítě jméno. Jméno dostává po otci, po matce či křtu neb jméno na ktere se narodilo. Když se nese dítě ke křtu, dává křtu praci koho potka, neboť po něm lidé mají dítě prachu.

Šestineděli:

Šestinedělka nesměla v polodni a veči choditi ven, aby ji nepothala nehoda, i když užla měla mít sebou psa. Šla-li šestinedělka k rábaně vznikla jí tam račka. Šestinedělka se nesměla sama česati, protože by ji přednice takale se ulasy. I duť se nesměla vůbec česat a mít protože by jí vypadaly ulasy. O prvním újví manželé dávali dítěti chleba, modlidky a peníze, aby po něm sáhlo. Častáhe-li máku po chlebě lidé dohrasoběni, po modlidkách chřívě, po penězích lakomec. Svobodnou matkou bylo

nelice opouháno. Mlýti sa svobodna dítě, to bylo velikou
houbou ne jen pro děti, ale i pro celou rodinu. O takové
dívce říkali, že je padlá, nebo že se dopustila. Taková
dívka byla i testáno. U Všerádskeho kostela je u
postami tráuky ne sdi kámen houky, na kterém
musela každou neděli taková dívka sedět a když
chodili lidé do kostela musela říkat:

Vítám Vás do kostela,
já jsem se dopustila;
Vítám Vás slovem žním,
kam já ty kousle sřím.

Housle byly pěkúto, které mělo na jednom konci otír,
jímž musela postičit hlavu. Druhý konec držela v úce
a parou nasnačovala hrani na housle. Tak musela stát
padlá po tři neděle. ~~Potom se~~ ~~potom~~ se musela vždy
řadit mezi vdovy.

Pohřeb: U nás ne vsi se pochová na hřbitov do Všerádie.

Pohřby řekem jsou u nás již také, ale málo. Země-li
někdo v noši vsi, orve se kapličky hlas srouku - sroui
hodinku (umírání). Zeměle mu se zotlačí oči někým s
přibuzenstva. Když se tak neodělá někdo s přibuzených do toho
země. Zeměly se umej, oblékne do náčků sáta neb
sukáse a plže se, aby vždy byl nřhana ke druhému to post,
aby duše nezůstala ve smětui. Pohřby se knají hodně s
hudbou. Smuteční nř táhnou koue neb i v autě. Pohřbený
pak pý hlídá každou noc hřbitov, než přijde zase kdosi jiný.